

JAARPLAN

Kenniscentrum Phrenos Jaarplan 2025

kenniscentrum
phrenos

Inhoud

Inleiding	1
Thema: Herstelondersteuning en ervaringsdeskundigheid	3
Thema: Participatie & rehabilitatie	3
Thema: Domeinoverstijgende samenwerking.....	5
Thema: Goede zorg	6
Thema: Zorggerelateerde preventie	8
Thema: Mensenrechten en destigmatisering	9
Bijlage – Overzicht activiteiten	10

Inleiding

In 2025 bestaat Kenniscentrum Phrenos 15 jaar. Een mooi moment om de balans op te maken. Onder leiding van oprichter Jaap van Weeghel had Phrenos vanaf het begin als missie om bij te dragen aan het herstel van mensen met ernstige psychische problematiek. We streven naar een samenleving waarin mensen met een ernstige psychische problematiek worden geaccepteerd, gelijkwaardig kunnen participeren en zorg krijgen die het herstel ondersteunt. Om daar aan bij te dragen hebben we als organisatie steeds meebewogen met de maatschappelijke context. Die context is sindsdien flink veranderd.

In de beginjaren van Phrenos was ruimte voor persoonlijk en maatschappelijk herstel binnen of naast behandeling nog lang niet vanzelfsprekend. Om recht te doen aan de complexiteit van psychische problematiek was (en blijft) het in onze visie cruciaal om ook de leefwereld en praktijkervaring als gelijkwaardige kennisbronnen te gebruiken. Onder meer omdat ervaringsdeskundigheid en rehabilitatie nog in de kinderschoenen stonden, haalden we onder meer Wellness Recovery Action Plan (WRAP) en Individuele Plaatsing en Steun (IPS) naar Nederland. Later zetten we ons in om een bredere meer structurele beweging op gang te brengen door het initiatief [Over de brug](#). Eind 2014 werd samen met een grote groep van kennis- en koepelorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en patiënten- en familieorganisaties een vernieuwende en breed gedragen visie gepresenteerd voor een betere omgang met psychische problematiek.

Hoewel langzamer dan we hoopten, zagen we in de jaren daarna deze kijk steeds meer gemeengoed worden. Met de komst van het Integraal Zorgakkoord in 2022 werden veel uitgangspunten uit Over de brug nu een maatschappelijke opgave van het hele veld. Zorg en ondersteuning zouden nu op een regionale schaal moeten worden georganiseerd, in een veelzijdig netwerk van personen, functies en voorzieningen.

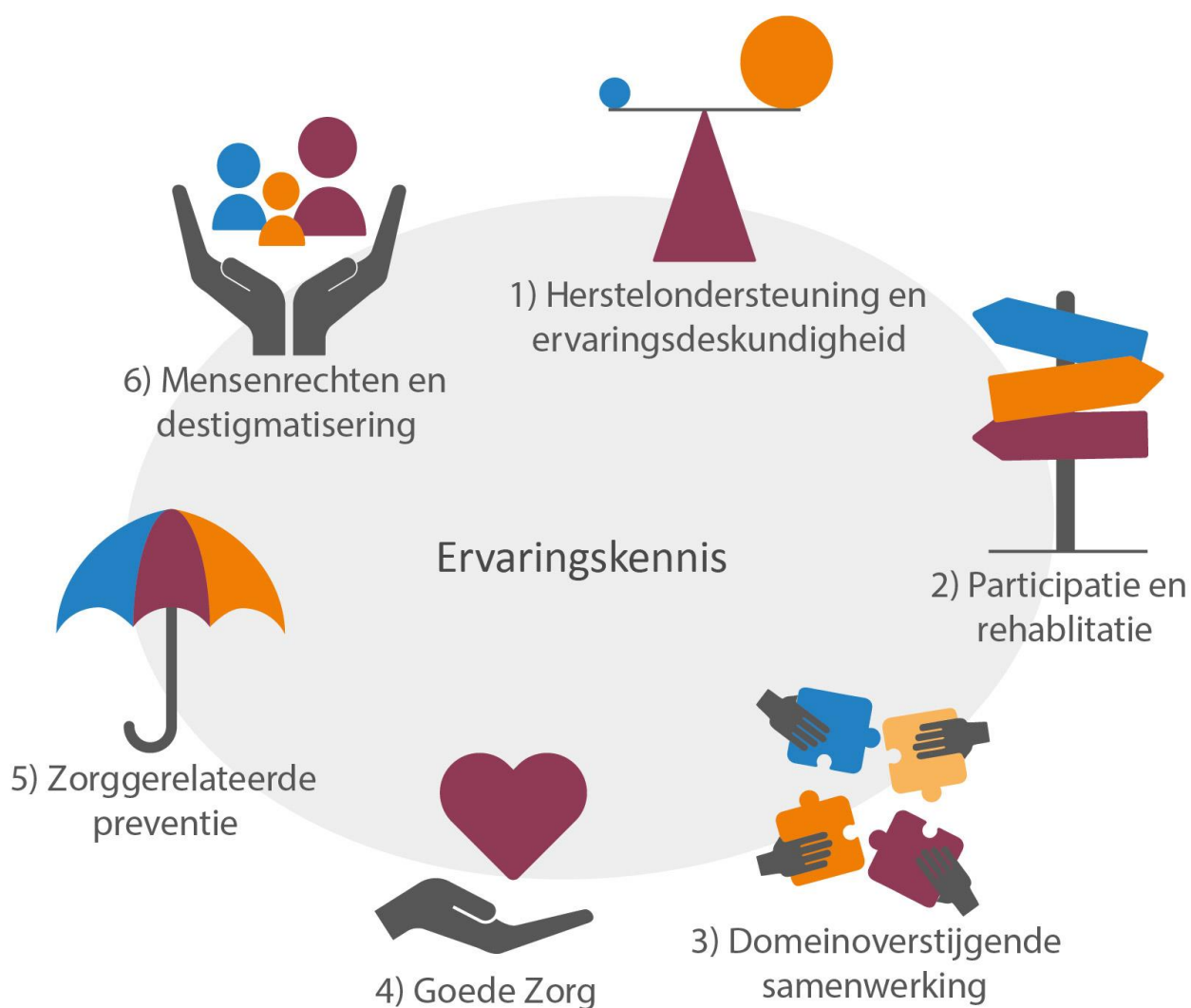
Met de veranderende context veranderden ook de kennisvragen van onze deelnemende organisaties. Zorg en ondersteuning organiseren op een manier die echt recht doet aan de gelaagdheid van psychische problematiek brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. Zo vraagt de verandering van diagnosegerichte zorg naar clientgerichte en herstelgerichte zorg, een bredere kijk en een andere manier van werken. Van zorgprofessionals vraagt het soms om het loslaten van de professionele distantie die bij de opleiding werd aangeleerd. Ook komen er andere organisaties in beeld die verschillende normen, belangen en taalgebruik hebben, waardoor samenwerking niet vanzelf gaat. Domeinoverstijgend samenwerken kan bestuurlijke drukte als gevolg hebben. En het roept op beleidsniveau de vraag op over hoe dit structureel kan worden gefinancierd omdat de huidige financieringsstromen hier niet voldoende op zijn ingericht.

Net als veel andere complexe maatschappelijke vraagstukken vindt de transitie plaats op alle niveaus tegelijk. Het is daarom niet verwonderlijk dat dit tijd kost, taai is en soms leidt tot frustraties. Het vraagt van alle betrokkenen een lange adem, aanpassingsvermogen en bewustzijn van waar we het voor doen: de mensen met psychische problematiek en hun naasten.

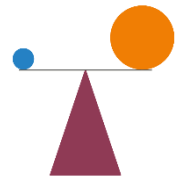
Na 15 jaar is Phrenos goed gepositioneerd om ook in de komende jaren te blijven bijdragen aan de omgang met deze uitdagingen. Meebewegend op de veranderende context is onze portefeuille de afgelopen jaren verbreed, groeide ons netwerk en werden we steeds meer een organisatie die kennis ontwikkelt waarmee de praktijk aan de slag kan. Met onze lerende netwerken, actieonderzoeken, trainingen en monitors dragen we zoveel mogelijk direct bij aan een betere praktijk. Deze beweging werd al ingezet in de jaren dat Jaap van Weeghel nog directeur was, en werd versneld met de komst van Floortje Scheepers als directeur Wetenschap. In 2024 werd duidelijk dat zowel Floortje als Jeanne Phrenos gaan verlaten. Vanuit het bestuur

willen we hen beide bedanken voor hun grote inzet en belangrijke bijdrage in de afgelopen jaren. Mede door hen staat Phrenos na 15 jaar bekend als een eigentijdse en betrouwbare kennispartner voor onze deelnemende organisaties.

In dit jaarplan vindt u de belangrijkste accenten die we in 2025 aanbrengen op het Meerjarenbeleidsplan 2024-2026. Aan de hand van de 6 thema's van Phrenos leest u telkens de ambities en activiteiten. Als bijlage treft u een overzicht alle activiteiten.

Thema: Herstelondersteuning en ervaringsdeskundigheid

Waarom dit thema?

Ervaringskennis van cliënten, naasten en hulpverleners is cruciaal voor het vinden van ruimte voor herstel van de balans, zingeving van cliënten en naasten, en voor de juiste ondersteuning daarbij. Ervaringskennis omvat al het weten, cognitief, voelend, spiritueel, alle conflicterende inzichten én het niet-weten. Binnen dat geheel ontvouwt zich het proces van persoonlijk, maatschappelijk en klinisch herstel. Onderdeel daarvan is ook dat helder wordt wat de passende en noodzakelijke zorg en begeleiding is. Het vraagt vakmanschap om met zorg aan te kunnen sluiten bij het persoonlijke proces van cliënten en naasten.

Ambitie en richting 2025

In 2025 zal het thema Herstelondersteuning en Ervaringsdeskundigheid bijdragen aan de het vergroten van ruimte voor ervaringskennis door meer aandacht te besteden aan de lijfelijke, existentiële en spirituele aspecten van herstel die nog vaak onderbelicht zijn. Dit doen we door het aanbieden en (door)ontwikkelen van verdiepende scholingsactiviteiten voor (ervaringsdeskundige) professionals en door het verbreden van de beschikbaarheid van herstelondersteunende interventies. De bekendheid en beschikbaarheid van deze interventies zal door nauwere afstemming met de andere thema's van Phrenos en met voorlichting in het brede zorgveld worden vergroot.

Daarnaast is de ambitie om in 2025 de inzet van ervaringsdeskundigen binnen de deelnemende organisaties, andere ggz-instellingen en het sociaal domein te verbreden. Zo kunnen herstelinitiatieven worden ondersteund om zich inhoudelijk te ontwikkelen en steviger te positioneren in het maatschappelijke veld. Samen met de (ervaringsdeskundige) trainers zal Phrenos verdiepende deskundigheidsbevordering aanbieden om bij te kunnen dragen aan het vergroten van de beschikbaarheid van de interventies, en de positionering van ervaringsdeskundigen in zorgorganisaties, sociaal domein en herstelinitiatieven.

Belangrijkste activiteiten in 2025

- Het project Implementatie generieke module Ervaringsdeskundigheid. Dit project, wordt gefinancierd door ZonMw en uitgevoerd door Phrenos, Trimbos, Movisie en de Vereniging van Ervaringsdeskundigen, samen met 12 instellingen waarvan 6 deelnemende organisaties van Phrenos. Naast de implementatie van de generieke module, biedt het project scholing in In Gesprek over Zin en Co-counselen. Ook wordt een scholingsmodule voor (ervaringsdeskundige) professionals inclusief bestuur, management en beleid ontwikkeld gericht op implementatie van de module.
- Het verder professionaliseren van het WRAP (Wellness Recovery Action Plan) netwerk in Nederland waardoor Phrenos ook de trainingen voor de train-de-trainers in eigen beheer kan ontwikkelen en aanbieden. Een Platform voor WRAP zal worden ingericht om de kwaliteit en implementatie in Nederland te ondersteunen.
- Trainingen voor WRAP, Hestellen doe je Zelf, HOP (Honest, Open, Proud), In gesprek over Zin, POD (Peer-supported Open Dialogue) worden landelijk en in company aangeboden en gegeven. Scholings en voorlichtingsmateriaal zal worden geactualiseerd en verdiept.
- Het leernetwerk Herstelondersteuning en Ervaringsdeskundigheid zal drie keer per jaar bij elkaar komen en zich richten op de implementatie van ervaringsdeskundigheid, inclusief familie-ervaringsdeskundigheid met als doel de ontwikkeling van een netwerkgericht herstelondersteunende zorg waarin cliënten, naasten en hulpverleners samen kunnen zoeken naar herstel.

Thema: Participatie & rehabilitatie

Waarom dit thema?

Mensen met (ernstige) psychische problemen hebben meestal dezelfde levenswensen als iedereen. Het gaat bijvoorbeeld om het hebben van een stabiele woonsituatie, dagelijkse structuur, goede relaties en deelname aan onderwijs. Dit alles is onlosmakelijk onderdeel van bestaanszekerheid en het persoonlijk en maatschappelijk herstel. Het realiseren hiervan is echter voor hen moeilijker door achterstand op veel gebieden. Met passende participatie- en rehabilitatie-interventies ondersteunt Phrenos hen bij de realisatie van hun maatschappelijke doelen.

Ambitie en richting 2025

De inzet binnen het thema Participatie en Herstel is in 2025 grotendeels gericht op ondersteuning op het gebied van betaald werk voor mensen met (ernstige) psychische problemen. Phrenos is het nationaal expertisecentrum van Individuele Plaatsing en Steun (IPS) en biedt landelijk implementatieondersteuning voor deze interventie. Het jaar 2025 staat in het teken van de (oplevering) van de gereviseerde IPS materialen en de herwaardering van de kwaliteitskaders voor een modelgetrouwe uitvoering van IPS. Tevens ondersteunen we onze deelnemende organisaties, maar ook andere ggz-instellingen en regionale samenwerkingsverbanden bij het vinden van het juiste begeleidingsaanbod naar werk naast IPS, door inzichten in te bieden via de landelijke werkmonitor. Ook blijven we samen met het landelijk project Hoofdzaak Werk in 2025 hulpmiddelen aan het veld te bieden om het totale aanbod aan arbeidsre-integratie voor mensen met psychische problemen te ontsluiten.

Daarnaast hebben we in 2025 de ambitie de eerste stappen te zetten om het thema Participatie en Rehabilitatie uit te breiden met andere levensgebieden dan betaald werk. We geven daarbij prioriteit aan de levensgebieden die direct betrekking hebben op bestaanszekerheid zoals wonen, zinvolle dagbesteding en armoede.

Belangrijkste activiteiten in 2025

- De opleiding tot IPS trajectbegeleider wordt aangepast zodat deze meer blended wordt aangeboden.
- Op basis van de vernieuwde IPS opleiding ontwikkelen we een refresher om de kennis en ontwikkeling van opgeleide IPS trajectbegeleiders in de toekomst beter te kunnen volgen en evalueren.
- Het boek 'IPS Werkt! Handboek werken en leren met Individuele Plaatsing en Steun' uit 2018 krijgt een update en wordt uitgebreid met de meest actuele ontwikkelingen en inzichten rondom IPS.
- We ondersteunen startende organisaties en regionale samenwerkingscoalities bij de implementatie en een flexibelere inzet van IPS op basis van de hulpmiddelen beschikbaar gesteld.
- We organiseren een Landelijk IPS congres op 22 mei 2025.
- Met de landelijke werkmonitor ondersteunt Kenniscentrum Phrenos het leerproces dat plaatsvindt binnen de ggz-organisaties, gemeenten en UWV in de arbeidsmarktregio's om het totale aanbod van arbeidsre-integratie in de regio te ontsluiten.
- We zullen in 2025 verbinding zoeken met de verschillende netwerken en partijen die zich bezighouden met andere deelonderwerpen rondom Participatie en Rehabilitatie dan werk, zoals wonen, dagbesteding en armoede.
- We zullen in 2025 actiever informatie over andere leefgebieden verzamelen zodat we onze deelnemende organisaties ook van informatie over bredere onderwerpen rondom het thema Participatie en Rehabilitatie voorzien.

Thema: Domeinoverstijgende samenwerking

Waarom dit thema?

Een goed geoliede domeinoverstijgende samenwerking tussen ggz, sociaal domein en aanpalende terreinen als wonen en veiligheid, versterkt samenhangende en passende zorg en ondersteuning. Dit draagt uiteindelijk bij aan de kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychische problemen en hun naasten.

Ambitie en richting 2025

Dat voor passende zorg, begeleiding en ondersteuning integraal werken rondom complexe vraagstukken noodzakelijk is staat nergens meer ter discussie. Willen en weten is echter nog geen doen; zowel impliciete als expliciete belemmeringen staan in de weg. Denk aan handelingsverlegenheid bij professionals en systemen die nog verkokerd zijn ingericht. Domeinoverstijgende samenwerking is ook nooit af. Wisseling van mensen, nieuwe wetten, regels en financieringsstromen zijn van alle tijden en beïnvloeden de continuïteit en kwaliteit van de samenwerking. Dit zijn grote uitdagingen voor onze deelnemende organisaties, maar ook voor andere partijen die steeds meer gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het bieden van goede zorg en ondersteuning. Het thema vraagt dan ook om continue aandacht en vasthoudendheid, op zowel micro- (clientniveau), meso- (organisatieniveau) als macroniveau (wet- en regelgeving). Over de materiele belemmeringen veroorzaakt door wet- en regelgeving en financiering is al veel bekend. De impliciete belemmerende en bevorderende factoren op meso- en microniveau zijn nog minder geëxpliciteerd. Waarom lukt het op sommige plekken ondanks systeembelemmeringen wel en wat kunnen we daarvan leren? Deze vraag staat in 2025 centraal.

Belangrijkste/nieuwe activiteiten en resultaten in 2025.

- Voor het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wordt in opdracht van VNG, V&J en VWS een Kompas ontwikkeld met als doel handvatten te bieden voor domeinoverstijgend werken rondom (vermoedens) van onveiligheid thuis.
- In het kader van het Regiobeeld Psychische Problematiek outillieren we domeinoverstijgende beeldvorming en aanpakken in IZA regio's middels de monitor en het ondersteuningsaanbod. We dragen vraaggericht met verschillende vormen van begeleiding, waaronder effectenarena's en klantreizen, bij aan ondersteuning van regio's. De input die we hier bij opdoen benutten we voor de doorontwikkeling van het dashboard en de verrijking van de verandertheorie.
- Na afronding van het lerend netwerk rondom W in de Wijk in 2024, wordt in 2025 bekeken hoe dit samen met andere Phrenos collega's die bezig zijn met domeinoverstijgend werken (netwerkzorg, BE-grip etc.) en andere relevante netwerkpartners een vervolg kan krijgen. Zie ook de ambitie bij het thema Goede zorg.
- Met het landelijk begeleidings- en evaluatietraject BE-grip blijven we inzetten op het creëren van sterke netwerken voor mensen met onbegrepen gedrag. Het eerste jaar stond in het teken van aansluiten bij de uitdagingen van het huidige veld en het starten van de begeleidingsactiviteiten. Zo vonden de eerste workshops uit de reeks van 7 workshoprondes plaats. Deze workshops gingen over 'positieve impact', 'gedeeld leiderschap' en het 'centraal stellen van de leefwereld'. Over workshop 1 maakte BE-grip een [kennisclip](#) voor breed publiek. Voor elk van de workshops zal BE-grip zo'n kennisclip maken.

Thema: Goede zorg

Waarom dit thema?

Binnen het thema Goede zorg kijken we wat er nodig is om ervoor te zorgen dat mensen met ernstige psychische problemen de best mogelijke zorg krijgen aangeboden. Daarbij denken we aan integrale sector overschrijdende zorg in samenwerking met het betrokken netwerk, die goed toegankelijk is en gebaseerd is op continuïteit. Deze zorg moet aansluiten op individuele zorgbehoeften en verschillende dimensies van herstel ondersteunen, en ook investeren in een goede werkrelatie en bewezen effectieve interventies bieden.

Ambitie en richting 2025

Zoals de naam doet vermoeden is Goede zorg een breed thema. Hierbinnen zoomen we in een aantal kleinere en grotere lerende netwerken van deelnemende organisaties in op diverse deel-thema's om te werken aan professionalisering en verbetering van de kwaliteit van zorg: het netwerk rond autisme (NIPA), vroege psychose (NVP), leefstijl en somatische gezondheid, en licht verstandelijke beperking (LVB) en GGz. Onze ambitie voor 2025 is om professionals en cliënten meer handvatten te geven voor goede zorg rond deze sub-thema's, door het delen van actuele kennis en het ontwikkelen van praktische tools.

Daarnaast willen we in 2025 een breed lerend netwerk vormgeven rond een belangrijke pijler binnen Goede zorg: het organiseren van integrale netwerkzorg rond mentale gezondheid. In de behoeftepeiling rond het thema Goede zorg kwam naar voren dat veel deelnemende instellingen netwerkzorg een belangrijke prioriteit vinden in het vormgeven van kwalitatief goede zorg, en een reëel antwoord op actuele vraagstukken in de praktijk. Daarbij denken we aan vraagstukken als: hoe verkleinen we het gebrek aan continuïteit van zorg, samenwerking met naasten, eigen regie van cliënten, werktevredenheid van medewerkers, wachttijden, etc. Daarmee zien we het organiseren van netwerkzorg in de regio op micro- en mesoniveau als een overkoepelende grondgedachte waar verschillende sub-thema's binnen Goede zorg in samenkomen.

Belangrijkste activiteiten in 2025

- Het *Netwerk Innovatie en Productontwikkeling Autismes (NIPA)* zet 2025 in op de implementatie en doorontwikkeling van de module Zelfinzicht, bedoeld voor volwassenen met autisme. Uniek aan deze psycho-educatie is dat deze met ervaringskennis tot stand is gekomen. Daarnaast wordt in 2025 een start gemaakt met de ambitie om de komende jaren de bestaande e-health autismemodules te updaten en beschikbaar te maken via verschillende digitale zorgplatformen. Ook wordt net als voorgaande jaren flink ingezet op scholingsactiviteiten aan. Zo zijn de lunchwebinars inmiddels een beproefd recept en trekken deze een groot publiek. Ook in 2025 zullen we ieder kwartaal een lunchwebinar organiseren.
- Het *Netwerk Vroege Psychose* blijft zich ook in 2025 inzetten voor het verbeteren van de zorg voor mensen met een vroege psychose door het verspreiden en implementeren van wetenschappelijke, professionele en ervaringskennis. In 2025 leggen we de focus op het implementeren van goed onderbouwde interventies voor mensen met een vroege psychose die in de praktijk nog weinig gebruikt worden (NECT, systeeminterventies waaronder PE voor naasten, traumabehandeling, CGT+ en lichaamsgerichte interventies). De in 2024 ontwikkelde module 'Samen leren bij een vroege psychose' wordt in 2025 op basis van de praktijkervaringen doorontwikkeld. Ook willen we de uitwisseling van kennis tussen organisaties en teams stimuleren door het ontwikkelen van nieuwe werkvormen.

- *Het lerend netwerk leefstijl en somatische gezondheid* zal zich in 2025 richten op de verdere implementatie van somatische screening bij een grotere groep ggz-aanbieders en aanbieders vanuit de eerste lijn om een beter beeld te krijgen van de somatische gezondheid voor mensen met psychische problemen. Zij zoeken hierbij de aansluiting bij landelijke partijen en zijn momenteel in gesprek om via een projectsubsidie middelen vrij te maken om de implementatie verder te faciliteren. Wat betreft leefstijl zullen zij aansluiten bij het LIFESTEP project en een digitale vindplaats en kennispagina voor beweeginterventies bij mensen met psychische problemen beschikbaar gaan stellen.
- *Het lerend netwerk LVB en GGz* bestaat inmiddels uit vertegenwoordigers vanuit 23 organisaties in de ggz, verspreid over heel Nederland. In 2025 werkt het netwerk verder aan uitbreiding van het overzicht (landkaart) van ggz-instellingen die structureel aandacht besteden aan LVB en de contactpersonen daarbij. In 2025 organiseren we vier bijeenkomsten met de contactpersonen uit de aangesloten organisaties voor het uitwisselen van nieuwe inzichten, tools en ervaringen op het thema. Daarnaast werken we in 2025 actief aan het LVB-proof maken van ggz-organisaties in het doorbraakproject LVB en GGz. Binnen dit project werken 11 teams uit 6 grote ggz-organisaties aan drie doelen: a) het implementeren van de screeningsinstrumenten SCIL en SCAF voor verbeterde herkenning van LVB; b) bieden van aangepaste zorg voor patiënten met LVB dmv specifieke interventies en taal-, tempo- en visuele ondersteuning; c) het LVB bestendig maken van de organisatie van zorg, zowel intern als onderdeel van het regionale netwerk.
- Binnen het project *Evaluatie van de implementatie van netwerkzorg* evalueren we de ervaringen en resultaten uit het Doorbraakproject Netwerkpsychiatrie dat in 2022-2023 plaatsvond. In dit Doorbraakproject werkten verbetereteams in 12 regio's aan het implementeren van netwerkzorg. In 2025 streven we ernaar om: 1) zicht te hebben op de resultaten, succesfactoren en belemmerende factoren van de implementatie van netwerkzorg; 2) netwerkzorg verder doorontwikkeld te hebben met een complete implementatie toolkit; 3) voorwaarden te hebben gecreëerd voor landelijke opschaling van netwerkzorg.

Thema: Zorggerelateerde preventie

Waarom dit thema?

Zorggerelateerde preventie is gericht op het voorkomen van langdurige zorgafhankelijkheid tijdens en terugval of stagnatie van herstel na afloop van behandeling of begeleiding bij mensen met psychische problemen. Binnen de ggz is onvoldoende aandacht voor de afronding en het leven na afloop van behandeling of begeleiding en zijn hier ook onvoldoende handvatten voor beschikbaar. Een goede domeinoverstijgende samenwerking en ondersteuning op alle levensgebieden tijdens behandeling of begeleiding zijn belangrijk om mensen met psychische problemen hier beter in te ondersteunen.

Ambitie en richting 2025

De ambitie in 2025 is om opgedane kennis in 2024 over de focus, behoeften en geleerde lessen rondom dit onderwerp een plek te geven in de staande praktijk van zorg en ondersteuning. In 2024 hebben we met cliënten, ervaringsdeskundigen en zorgprofessionals de focus op dit thema verder aangescherpt en uitgediept. Hier kwamen een aantal punten naar voren:

- De focus ligt op het proces van afronding van behandeling en begeleiding en het geven van voldoende handvatten aan mensen met psychische problemen om zelfstandig aan het herstel te blijven werken.
- Vanaf het begin van de zorg en ondersteuning moet al aandacht zijn voor de eindigheid ervan en wat mensen met psychische problemen nodig hebben in het leven buiten de zorg.
- Om mensen met psychische problemen goed hierin te ondersteunen is samenwerking met andere domeinen, zoals de eerste lijn, sociaal domein en informele zorg, een vereiste.

In 2025 willen we meer handvatten bieden aan onze deelnemende organisaties en andere betrokkenen door middel van de ontwikkeling van concrete hulpmiddelen. Ook willen we regionale netwerken faciliteren waarin ggz met andere domeinen samenwerkt om samen met de mensen met psychische problemen dit thema goed vorm te geven in de regio.

Belangrijkste activiteiten in 2025

Er zijn in 2024 geen projecten of activiteiten geweest die direct op zorggerelateerde preventie gericht is. Wel coördineert Phrenos een aantal initiatieven die gedeeltelijk aansluiten bij de ambities rondom zorggerelateerde preventie, zoals de meta-analyses over het beloop van een psychose, het lerend netwerk leefstijl en somatische gezondheid en de landelijke werkmonitor.

We kunnen echter op veel draagvlak vanuit de deelnemers en andere ggz-organisaties rekenen om dit thema op een goede manier vorm te geven. Inmiddels is Phrenos in een vergevorderd stadium van uitwerking van een plan van aanpak voor het faciliteren van domeinoverstijgende regionale netwerken rondom dit thema. In 2025 zullen we deze netwerken vormgeven en subsidie hiervoor aanvragen. In de uitwerking van deze plannen zullen we ons specifiek richten op de volgende aandachtspunten:

- Handvatten bieden aan het veld via ontwikkeling van een herstelgerichte outtake
- Het netwerk uitbreiden met partijen buiten de ggz, zoals het sociaal domein en de eerste lijn
- Afstemming zoeken bij landelijke initiatieven op het gebied van zorggerelateerde preventie.

Thema: Mensenrechten en destigmatisering

Waarom dit thema?

Mensen met psychische problemen behoren tot de meest gestigmatiseerde groepen in onze samenleving. De gevolgen van stigmatisering voor deze mensen zijn groot: door uitsluiting krijgen ze minder kansen in de maatschappij, ervaren ze problemen op allerlei vlakken in hun leven zoals in hun werk, woonsituatie, sociale relaties en zorg én wordt hun herstel belemmerd. Participatie is echter een mensenrecht dat wettelijk is vastgelegd in het VN-verdrag over de rechten van personen met een beperking. Phrenos wil een bijdrage leveren aan een samenleving waarin voor alle mensen dezelfde rechten gelden, blijven we ook in 2025 krachtig inzetten op destigmatisering van mensen met psychische problemen. Daarmee dragen we bij aan het persoonlijk en maatschappelijk herstel van mensen met psychische problemen en aan de verbetering van de zorg en begeleiding.

Ambitie en richting 2025

De afgelopen jaren is door verschillende actoren, waaronder Phrenos, sterk ingezet op destigmatisering, onder andere vanuit het programma Samen Sterk Zonder Stigma (2011-2021) en het Kennisconsortium Destigmatisering en Sociale inclusie (2018-2022). Er is een groot scala aan bruikbare producten opgeleverd die nog steeds actueel zijn en kunnen worden ingezet bij het bestrijden van stigmatisering binnen zowel de ggz als breder in de samenleving (school, wijk, werk, media). In 2025 zetten we in de eerste plaats in op het behouden en verbeteren van de toegankelijkheid en beschikbaarheid van de reeds ontwikkelde producten en tools. Projecten en trainingen die reeds aangeboden worden vanuit Phrenos, zullen worden voortgezet. Het gaat onder meer om projecten en trainingen in het kader van de thema's 'herstelondersteunende zorg en ervaringsdeskundigheid' en 'participatie en rehabilitatie'; beide thema's raken nauw aan het thema destigmatisering. Vanwege de behoefte bij in het veld willen we in aanvulling op ons reeds bestaande trainingsaanbod, een uitgebreider ondersteuningsaanbod ontwikkelen voor onze deelnemers en andere ggz-organisaties die concreet met destigmatisering aan de slag willen. Hierin zal de nadruk liggen op de toepassing en de implementatie van de reeds ontwikkelde producten en tools.

Destigmatisering van mensen met psychische problemen is een grote en complexe uitdaging waarbij een groot aantal actoren betrokken is. Phrenos geeft de prioriteit aan het bestrijden van stigmatisering binnen de ggz en op het werk. Waar mogelijk zullen we bijdragen aan destigmatisering van mensen met psychische problemen elders in de samenleving. Daartoe werken we samen met cliëntenorganisaties, beroepsgroepen en brancheverenigingen.

Belangrijkste activiteiten in 2025

- We ontwikkelen een aanvullend ondersteuningsaanbod voor onze deelnemers en andere ggz-organisaties die gericht met destigmatisering aan de slag willen. Dit ondersteuningsaanbod kan variëren van het aanbieden van trainingen/workshops tot procesbegeleiding.
- We ontwikkelen een toolbox destigmatisering. Deze toolbox biedt professionals en andere betrokkenen handvatten om gericht met destigmatisering in de eigen werkpraktijk aan de slag te gaan.
- We leveren een bijdrage aan de herziening van de zorgstandaard destigmatisering.
- Waar mogelijk werken we samen met andere partijen aan destigmatisering in sectoren buiten de ggz en de bredere samenleving in het algemeen.

Bijlage – Overzicht activiteiten

Herstelondersteuning en ervaringsdeskundigheid

- Implementatie generieke module Ervaringsdeskundigheid
- Wellness Recovery Action Plan (WRAP)
- Herstellen doe je Zelf,
- Honest, Open, Proud (HOP)
- In gesprek over Zin
- Peer-supportede Open Dialogue (POD)
- Leernetwerk Herstelondersteuning en Ervaringsdeskundigheid

Goede zorg

- Het Netwerk Innovatie en Productontwikkeling Autisme (NIPA)
- Het Netwerk Vroege Psychose
- Het lerend netwerk leefstijl en somatische gezondheid
- Het lerend netwerk LVB en GGz
- Evaluatie van de implementatie van

Participatie en Rehabilitatie

- Update IPS opleiding, implementatie nieuwe IPS opleiding en Refresher
- Revisie en presentatie Handboek IPS Werkt!
- Landelijk IPS congres 22 mei 2025
- Implementatie notitie 'Herwaardering Kwaliteitskaders IPS'
- Ontwikkeling en implementatie 2-daagse IPS-O opleiding
- Ontwikkelen van een uitbreidingsplan van het thema Participatie en Rehabilitatie naar andere levensgebieden.

Domeinoverstijgende samenwerking

- Ontwikkeling Kompas voor domeinoverstijgend werken rondom (vermoedens) van onveiligheid.
- Regiobeeld Psychische Problematiek
- Webinarreeks omtrent good practices domeinoverstijgend werken
- Lerend netwerk rondom W in de Wijk
- BE-grip

Zorggerelateerde preventie

- Lerend netwerk zorggerelateerde preventie

Mensenrechten en destigmatisering

- Stigma-educatie (blikopeners)
- Pilotonderzoek naar Narrative Enhancement and Cognitive Therapy
- Informatievoorziening over stigma en destigmatisering, actuele ontwikkelingen en good practices via website en andere communicatiekanalen
- Toolkit destigmatisering (in ontwikkeling)

- Bijdragen aan beïnvloeding publieke opinie en beleidsmakers (bijvoorbeeld rondom rijgeschiktheid na psychose; ontkrachten van mythes rondom psychosen)
- Ontwikkeling en herziening zorgstandaard destigmatisering
- Handboek destigmatisering bij psychische aandoeningen
- Onderzoek naar (on)gelijke behandeling van patiënten met psychische problemen in het Zuyderland ziekenhuis